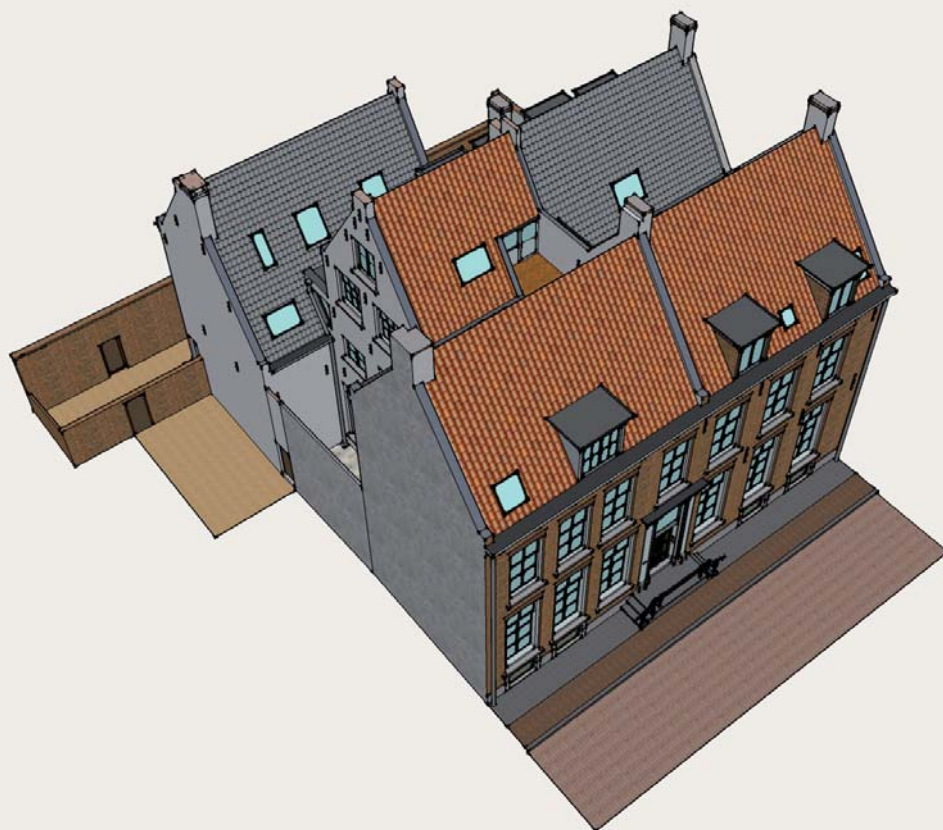

Jaaroverzicht 2014

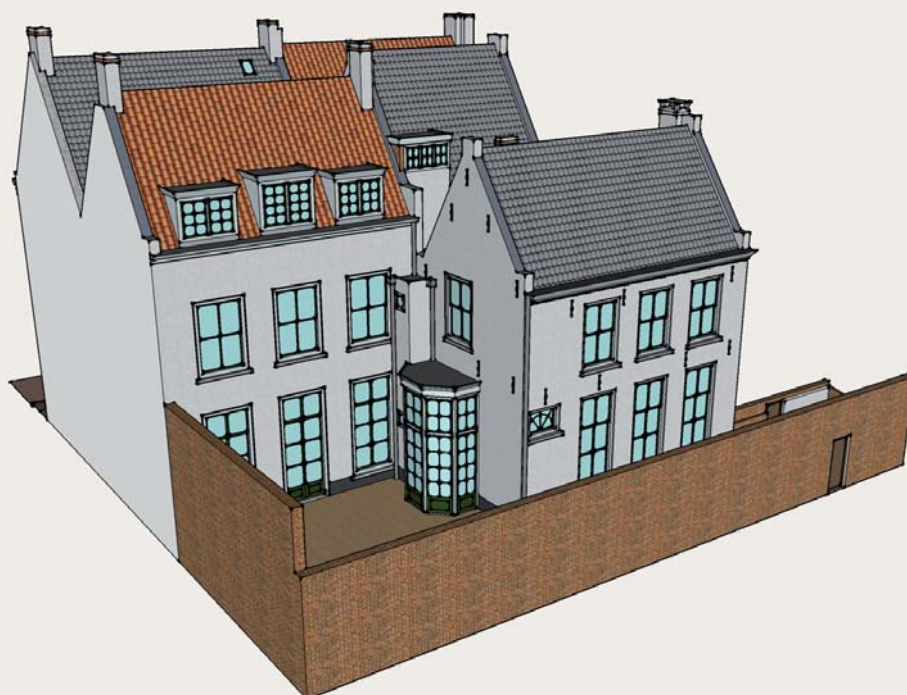
het Utrechts Monumentenfonds

Artist Impressions Brigittenstraat 20

Voorkant

Achterkant

Voorwoord

Het jaar 2014 was voor het Utrechts Monumentenfonds (UMF) een intensief jaar. De grootste uitdaging was natuurlijk de restauratie van de Brigittenstraat 20, een grootscheepse operatie die zoals verwacht veel inzet vergde van het UMF-personeel. Bijzonder bij deze restauratie was de nadruk die werd gelegd op duurzaam restaureren. Door vasthoudend te blijven denken in termen van innovatieve oplossingen, is het ons gelukt een energiebewust monument te creëren dat een voorbeeld kan zijn voor de toekomst. Dat dit voorbeeld ook gezien wordt, blijkt wel uit de uitnodiging om bij het Nationaal Monumentencongres te komen vertellen over de duurzaamheidsaspecten van dit project.

Middenin de belangstelling stond dit jaar ook Maria van Pallaes, die op 23 oktober 1664 overleed. Aangezien de UMF-bestuurders ook regent zijn van haar Fundatie, organiseerde het UMF een serie activiteiten. Deze waren erop gericht de Utrechtenaren bewust te maken van het feit dat deze bijzondere weldoenster precies 350 jaar geleden was overleden. Ter nagedachtenis aan haar werk als oprichtster van de Cameren aan de Agnietenstraat, maar ook als waardering voor haar toewijding en giften aan de armen, is inmiddels een lantaarnconsole geplaatst bij de Servaasstraat. Voor de realisatie van

dit prachtige kunstwerk werd in 2014 een ontwerp-prijsvraag georganiseerd, in combinatie met diverse, goed bezochte publieksactiviteiten.

Ook bij publieksevenementen als de Open Tuinendag, de Dag van de Bouw en Open Monumentendag was het afgelopen jaar veel publieke belangstelling. Bouwers, bewoners, personeel en werkgroepleden hebben zich bij deze gelegenheden ingespannen om vele honderden bezoekers het verhaal achter het monument of de restauratie te vertellen. Voor het UMF onderstreept dit maar weer hoezeer er belangstelling

bestaat voor het UMF, onze monumentale panden en het vakgebied waarbinnen we actief zijn. Het toont ook aan dat het UMF een duidelijke rol speelt in de Utrechtse monumentenwereld. Dat is niet alleen een fijne gedachte, maar tevens een aanmoediging om koers te houden: uitdagingen aangaan en laten zien dat je er bent.

Henri van Heugten,

*voorzitter bestuur
Utrechts Monumentenfonds*

Jaaroverzicht 2014

Restauratie Brigittenstraat 20

In 2014 is hard gewerkt aan de restauratie van het UMF-pand aan de Brigittenstraat 20. Hier worden acht monumentale stadsappartementen gerealiseerd. De woonruimte varieert van 65 tot 104 m2 en er wordt een gemeenschappelijke buitenruimte en fietsenberging gerealiseerd. De appartementen worden in het voorjaar van 2015 gefaseerd opgeleverd.

Het prachtige pand wordt op duurzame wijze gerestaureerd en dat is in de monumentenwereld zeker bijzonder te noemen. Er wordt voorzien in een collectief energieopwekking-systeem, met onder andere een lucht-water warmtepomp en zonnepanelen op een gedeelte van het dakvlak.

Ook op het gebied van brandveiligheid voldoet Brigittenstraat 20 aan de eisen van deze tijd. Er is naarstig gezocht naar innovatieve oplossingen om vloeren en plafonds brandwerend te laten zijn en toch de aanwezige ornamenten-

plafonds in het zicht te houden. Door een brandscheiding in de vloer aan te brengen konden de plafonds weer in ere worden hersteld.

Verfsporen vertellen een verhaal

Aan de buitenzijde was het van belang het metselwerk van de voorgevel met zorg te behandelen en het voegwerk verantwoord te herstellen. De gevel is in het verleden waarschijnlijk gesausd geweest. Het voegwerk is daarom partieel hersteld en de oude verfsporen zijn intact gelaten. Ook die vertellen een verhaal over de historie van het pand.

Huren

Belangstellenden die geïnteresseerd zijn om één van de woningen te huren, kunnen zich opgeven als huurkandidaat (indien u geregistreerd staat als gegadigde). Van elke woning is de verhuurtekening opgesteld, deze is te downloaden via: www.utrechtsmonumentenfonds.nl/Brigittenstraat20.

De restauratie van Brigittenstraat 20 is te volgen op: www.facebook.com/Brigittenstraat20

Een wand uit oude vloerdelen

Tijdens de bouw kwamen diverse historische en bouwkundige 'verrassingen' aan het licht. Zo is een houten wand ontdekt, die is opgebouwd uit oude vloerdelen die ooit zijn hergebruikt.

Rococo stucwerkdecoratie

Het gerestaureerde rococo-plafond in de achterkamer is voorzien van een houten lijst met houtsnijwerk in rococostijl. Door de brandwering in de vloer erboven te leggen, kon het plafond behouden blijven.

Woningverbetering

Het UMF voerde in 2014 drie woningverbeteringen uit. Aan de Bruntensteeg 3 is het stuc- en schilderwerk aan de binnenzijde uitgevoerd. De badkamer en het toilet ondergingen een metamorfose. Daarnaast is Bruntenhof 11 aangepakt in 2014. De badkamer werd

gerenoveerd en het stucwerk op de begane grond is gedeeltelijk vervangen. Hier is een zogeheten damp-open, ademend systeem toegepast. Het nieuwe stucwerk is afgewerkt met een siliconen emulsieverf. Dit is een onderhoudsarme, waterafstotende en weerbestendige muurverf met een optimale

waterdampdoorlatenheid en vuilwerende eigenschappen.

Ook bij de woningverbetering aan Jacobskerksteeg 25 is speciaal gelet op deze aspecten. Net zoals dat bij vele monumenten en oude gebouwen het geval is, was in de (buiten)muren een hoge concentratie vocht en zout aanwezig. Als daar geen rekening mee wordt gehouden, ontstaat na renovatie al snel opnieuw schade in stuk- en schilderwerk. Door het oude stucwerk te verwijderen en 'geventileerd' en 'ademend' stucwerk aan te brengen worden dergelijk problemen voorkomen. Derhalve is ook het buitenstucwerk aan de Jacobskerksteeg vernieuwd. Het kleinste UMF-pandje werd verder voorzien van een nieuwe keuken met inbouwapparatuur en nieuw sanitair en tegelwerk in de badkamer.

Planmatig onderhoud

Naast woningverbetering besteedde het UMF in 2014 aandacht aan planmatig onderhoud. Fase 1 van het periodieke onderhoud aan de Springweg 110-130 is in 2014 uitgevoerd. In 2015 volgen de afronden werkzaamheden in fase 2. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het in 2015 uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden aan de Agnietenstraat 8 t/m 30.

Werkgroepen en commissies

Het UMF wordt ondersteund door diverse vrijwilligers. Themagericht zetten zij zich in voor het UMF en voor de monumenten en het erfgoed in de stad Utrecht.

Werkgroep Historisch Onderzoek

De leden van de werkgroep historisch onderzoek houden zich bezig met onder andere het uitzoeken van de geschiedenis van de UMF-panden. De verhalen worden gepubliceerd in SteenGoed. De uitgave van april 2014 gaat over het huis van domproost Cornelis van Mierop. Op 12 september 2014 droegen de leden van de werkgroep tijdens open Monumentendag eveneens hun steentje bij. Samen met medewerkers van aannemersbedrijf Van Zoelen gaven zij de vele geïnteresseerde bezoekers een deskundig inkijkje in de rijke en verrassende historie van het pand aan de Brigittenstraat 20. Bij het uitkomen van deze jaarrapportage is de SteenGoed over de Brigittenstraat 20 reeds uitgegeven.

Werkgroep documentatie

De site www.documentatie.org van de werkgroep Documentatie internationaal bekend als vraagbaak op het gebied van de cultuurhistorie, vooral als het gaat om monumenten. Onder de vele termen die uitgelegd worden met een 'plaatje & praatje' neemt de bouwhistorie een belangrijke plaats in. Van tienduizenden onderwerpen zijn literatuurlijsten, foto's en bouwtekeningen opgenomen.

Tuincommissie

De Bruntenhoftuin is gelegen achter de monumentale Bruntskameren in het centrum van Utrecht. De semipublieke tuin heeft het karakter van een 17e-eeuwse siertuin naar een gemeentelijk ontwerp uit 1976. De tuin is dagelijks

tussen 10.00 uur en zonsondergang opengesteld voor publiek.

Deze gemeenschappelijke tuin achter de Bruntenhof is ook in 2014 door de tuincommissie onderhouden. Deze commissie bestaat uit bewoners van het complex Bruntenhof en Bruntensteeg, alsmede enkele vrijwilligers. In 2014 was de tuin twee maal onderdeel van publieksevenementen, te weten op 28 juni tijdens de Open Tuinendag Utrecht en op 12 september met Open Monumentendag. De bewoners en vrijwilligers hadden een leuke dag en zij heetten vele bezoekers welkom.

Vacature leden van de tuincommissie en Werkgroep Historisch Onderzoek

Het UMF zoekt vrijwilligers die als lid van de tuincommissie willen werken in de Bruntenhoftuin en vrijwilligers die onderzoek zouden willen verrichten voor de werkgroep historisch onderzoek. Geïnteresseerden kunnen voor een kennismakingsgesprek vrijblijvend contact opnemen met het UMF (030-2311761).

Ontwerpprijsvraag Maria van Pallaes

Op 23 oktober 1664 overleed Maria van Pallaes. Om arme mensen een dak boven hun hoofd te bieden, richtte deze Utrechtse weldoenster twaalf markante huisjes op aan de Agnietenstraat: de Cameren van Maria van Pallaes.

Via haar eigen fundatie zorgde Maria van Pallaes dat haar initiatief ook na haar dood werd voortgezet. Aangezien de bestuursleden van het Utrechts Monumentenfonds tevens optreden als regent van de Fundatie van Maria van Pallaes stond het UMF, exact 350 jaar later, stil bij het overlijden van deze markante vrouw.

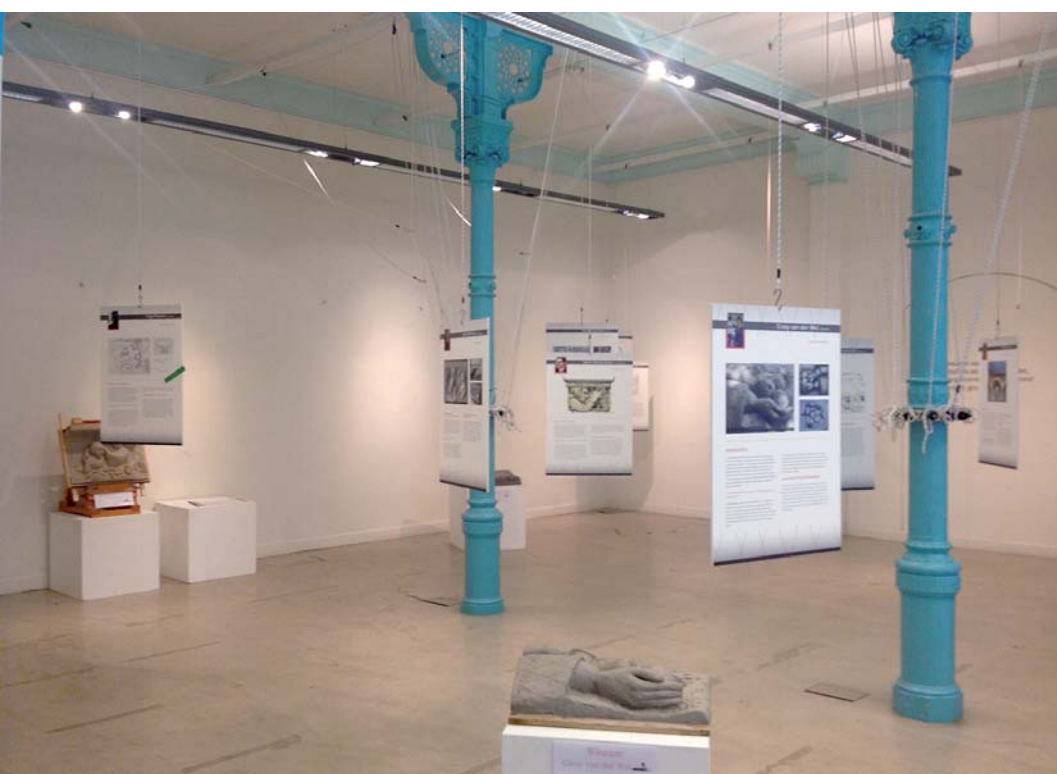
Via een ontwerpprijsvraag zijn beeldende kunstenaars opgeroepen om te komen tot een schetsontwerp voor

een lantaarnconsole. Deze zou geplaatst moeten worden nabij de plek waar Hendrick Bloemaert destijds zijn beroemde scène schilderde van de voedseluitreiking aan de armen door Maria van Pallaes.

Er werden meer dan twintig schetsontwerpen ingediend en een deskundige jury*, nomineerde hieruit drie inzendingen. Op 23 oktober 2014 werd, na een bezoek aan het Centraal Museum dat speciaal voor de gelegenheid het werk

van Bloemaert tentoonstelde, uiteindelijk het ontwerp van beeldhouwster Cissy van der Wel als beste gekozen. Alle inzendingen zijn vervolgens enkele weken in Architectuurcentrum Aorta tentoongesteld, hetgeen de aandacht van vele bezoekers trok. De kunstenaress is vervolgens aan de slag gegaan om haar ontwerp in Belgisch hardsteen te vervaardigen. Bij het uitkomen van deze jaarrapportage is het definitieve kunstwerk inmiddels feestelijk onthuld.

* De jury was samengesteld uit: Raymond Bijen (jury-voorzitter en afdelingshoofd Erfgoed van de gemeente Utrecht), Lou Vos (beeldend kunstenaar en organisator kunstprojecten), Tarq Hoekstra (historicus en voormalig stadsarcheoloog Utrecht), Véronique Hoedemakers (kunsthistoricus), Amiran Djanashvili (beeldend kunstenaar en beeldhouwer)

Schenken en legaten

Het UMF is een onafhankelijke, non-profit organisatie die door de belastingdienst is erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Door deze ANBI-status zijn nalatenschappen vrijgesteld van erfbelasting. Giften gedaan door een donateur zijn in principe fiscaal aftrekbaar. Dit is afhankelijk van de vorm waarin de giften zijn gedaan. Wie daarover vragen heeft kan het beste een notaris of accountant raadplegen. Deze kunnen hierover adviseren.

Regelmatig ontvangt het UMF schenkingen of een legaat. In 2014 werd het UMF bijvoorbeeld een legaat toegewezen. Zulke bijdragen door particulieren vormen een belangrijke bron van inkomsten voor het UMF, niet in het minst omdat het fonds geen structurele subsidies van overheden ontvangt. Voor personen die overwegen gelden ter

beschikking te stellen aan het UMF is het belangrijk om te weten dat hun geld transparant en op een verstandige wijze wordt besteed. In dit verband is het goed om te weten dat het UMF is gehouden aan strenge governance en integriteitsreglementen. Ook de toegewezen ANBI status vraagt om een integere organisatie.

Vanaf 1 januari 2014 zijn de nieuwe voorwaarden die samenhangen met de ANBI-status, door het UMF op haar website gepubliceerd. Daarnaast is het fonds aangemeld bij de Kennisbank Filantropie.

Kwaliteitsborging

Bij de omgang met monumenten staan kwaliteit en zorgvuldigheid voorop. Monumentale panden en de hierin aanwezige monumentale waarden blijven hierdoor bewaard. Bij onderhoud, restauraties en woningverbetering wordt de kwaliteit van de werkzaamheden op verscheidene wijzen voorgeschreven en geborgd.

De procedure die het UMF daarvoor hanteert is sinds 2012 beschreven. Daarin is bijvoorbeeld geregeld dat voorafgaand aan elk restauratieplan een bouwhistorisch onderzoek plaatsvindt, verricht door een hiertoe bevoegde, externe deskundige. De restauratie-architect van het UMF beoordeelt het uiteindelijke rapport op inhoudelijk kwaliteit.

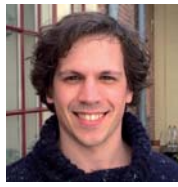
Ook de selectie van architectenbureaus en van de aannemers die met de pan-

den aan de slag gaan, verricht het UMF zorgvuldig. Zo worden de richtlijnen gevolgd voor de 'Gezamenlijke Erkenningregeling Architecten werkzaam in de Restauratie'. Voor bouwbedrijven stelt het UMF eisen die vergaand aansluiten bij de criteria die de vakgroep Restauratie stelt. Deze eisen hebben betrekking op aspecten als bedrijfsorganisatie, bouwkundig vakmanschap en deskundigheid op het specifieke gebied van restauratie. Bij de selectie van een aannemer vraagt het UMF bijvoor-

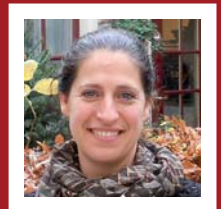
beeld van te voren de samenstelling en ervaring van het projectteam op. Veelal wordt een werkbezoek gebracht aan een referentieproject. Verder wordt van aannemersbedrijven verwacht dat zij werken met een intern kwaliteitssysteem dat specifiek rekening houdt met het karakter van restauratieprojecten.

Door al dit soort maatregelen en door het houden van toezicht tijdens de werkzaamheden, is de kwaliteit tijdens de werkzaamheden geborgd.

UMF Medewerkers

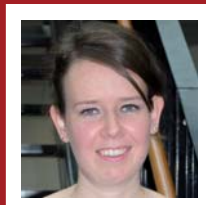
Sep Schetters
renovatie & onderhoud

Marleen van der Ree
administratie & verhuur

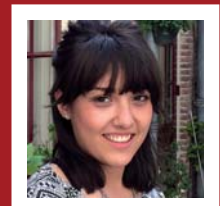

Hilde van Werven
directie

Noortje Schrover
project-ondersteuning
(alleen op vrijdag)

Alana Jansen
stagiair
(vanaf februari 2015)

Karry Berentsen
restauratie

Tom Santbrink
stagiair
(tot februari 2015)

Stichting het Utrechts Monumenten Fonds

Lange Nieuwstraat 53
3512 PD Utrecht
T 030 2311761
F 030 2332401

info@umf.nu
www.umf.nu
www.facebook.com/UtrechtsMonumentenfonds